

Зоя Семендужева

Эсер билогъ

ЗОЯ СЕМЕНДУЕВА

Эсер билогъ

СТИХИГЬО ВЕ ПОЭМА

МАХАЧКАЛА
ДАГЕСТАНСКОЕ КНИЖНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
1979

ББК 83.3 татск.

С (тат)

С 30

Семендуева З. Э сер билогъ.
С 30 Махачкала, Даг. кн. изд-во,
1979.
48 с.

У родника.

С (тат.)
ББК 83.3 Татск.

И чоримуьн книжкеи эн Зоя Семендуева, ведироморенигъо э Дагестанское книжное издательство.

Э шогъиригъой хуьшде Зоя Семендуева бирмундени пушотеине тэхъле зиндегунире ве исэглэтине хушбахде гъисмет эн зенгъоре, тэгл-рифменд сохдени тозе девр Советире, гуфдирени э товун дусди ве бирори хэлгъгъой вилеет иму, эн республикейму.

Э и сборник дешенде омори гъемчуьн поэма «Мозол», комире ки автор нуьвуйсди э гъуьзет Комсомол Ленини.

СТИХИГЪО

БОВОР СОХДЕНУЪМ

У руз, кейки чум вокурде
Э и дуьньегь дениширем,
Гьемишелуьг дусди бесде,
Инсонгьоре бирор гирдем.
Эз глэили бовор сохдем,
Э ишму ме, одомигьо.
Дануьсденуьм гьэрхунд бирем
Эй вегирде тербиегьо.
Бовор сохденуьм э усдогьо,
Комигьоки вокурденуьт,
Э шофергьо ве летчикгьо,
Комигьоки э рэхь деруьт.
Бовор сохденуьм э духдиргьо,
Сохденуьтгьо дур глэзоре.
Э солдатгьой эн серхьэдгьо,
Дошденуьтгьо динжимуре.
Э ишму ме боворинуьм,
Ишмуш э ме бовор сохит.
Эй инсонгьо ме хосденуьм,
Дуь-екире омбар хогьит.

ХОГЬ ВАТАНЕ

Гьер инсоне васалиш гьисд поизиш,
Гьемишелуьг нисе бире гьич екиш.
Эз ю бэгъдо гьер одоми нум гьишде,
Э ю гуьре у нуме у вегирде.

Беднумире эй вегирде четин нисд,
Никисохэ гьеммишегьо хьуьрмет гьисд.
Сох никире нике нуме эй гьишде,
Э негьогъи пуч несохде гьич вэхде.

Рузгьоймуре шевгьо дегиш сохденуьт,
Рафде рузгьо вогогьруш нисе биренуьт.
Тэгиди сох туь коре пушо эй берде.
Ненге инсон эз гьуьмуьриш пес мунде.

Бирмун гьинор те поиз туь оморе,
Э девр иму хьуьрмет гьисди жофоре.
Эз дуьли хогь туь гьеммише Ватане,
Муьрде бэгъдош у гереки инсоне.

ДУСД

Дусд эри инсон гьисди мелхъэм,
Дусд бугъа инсон никешуь гъэм.
Э дусд бугъо жиге нибоши ёд,
Хуьрметиш унжо мибошу зиёд.

Дусдсуьз парандегъош низенуьт гъич пар,
Бигъил бошут э гьер жиге дусдгъо омбар.
Дусди гъэнет инсони, дусди глумуьр жуни,
Дусдсуьз гирорутгъо рузгъо эри чуьни.

Дусдире гъувот дим бироргъо,
Нисд гердо эз глумом дуьшменигъо.
Эри дусдгъо очугъи дергъойму гьер вэхд,
Эри нэхогъгъо гъопугъош гьисдуьт сэхд.

МЕРЕ ХЬЭЗ ОМОРЕ

Мере хьэз оmore денишире,
Раче чигьрет догъгоймуре.
Электриш ишуьгь доре.
Чуьн астарай эн зуьм-зуьме.

Мере хьэз оmore денишире,
Чуьтам васал, эз глэрей догъго.
Шэх-шэх рихде нуькерего,
Вараюсдет эз гуьл доогъго.

Мере хьэз оmore денишире,
Э гешдеки жавонгоре.
Э жилгъэгъой глэрей догъго,
Шоре муьгьбет пур э дуьлго.

ШЕЙ СЕБЭХЬИ

Похли-похли, глэрсе хуно,
Белгээм гирде велг, савзере.
Шей себэхьи уьшуьгъ мидо,
Э шон чуйшме ригаз доре.

Жун гуьл, савзе тозе бире,
Хурде хурек шей себэхьи.
Хуьрд сохденуьт тешнеире...
Мереш э у лап темэхьи.

Ме себэхьгьо диренуьмге,
Э сер савзе шей нуьшдеи,
Гуйге угьо чум ёриге
Ве пуруьтге эшгъ хосдеи.

Шей себэхьи, туьни темиз,
Э хумнейтуь гоф гешденуьм.
Мэглэнолуь бошут гьер риз,
Хурег хэлгъ бу — ме хосденуьм.

ЛОВОЙ ДЕДЕ

Гьетте гъзнет муьхькем бире,
Гъуш хьозури эй паруьсде.
Гъишде лулей эн хуьшдере,
У э дури гъзнет куфде.

Ферзендгьоймуш э гъечунуьт,
Тегьер эн гъуш келе бире.
Эз дедейгьо гуфдиренуьт:
— Хьэлол сох туь э ме шире.

Э рэхь эдем ведарафде,
Небу боши дедей, гъэгьри,
Биё офум рэхь эй хуьшде,
Вэхд рафдей ме изму бири.

Дуьл эн деде гьелбет могъбул.
Гьетте шинре мибу суьфде.
Песде мибу у шоре дуьл,
Балай куке рач фегьм сохде.

Сер мигируь ловогьоре,
Эй ферзенд эри хосде:
— Бура, кук ме, рэхь шорире,
Ватане туь э дуьл дошде.

Фурмуш месох хок хорире,
Э коминжо келе бирей.
Ве гьемчуьн у инсонгьоре
Эз ки, жун ме, эшгъ вегирдей.

Э чуй жигеш бисдориге,
Дан ки туь одомини.
Коми рэхьэш туь рафдиге
Инсоньети хьуьрмет туьни.

НИСЕ МУЪРДЕ

Гирошдуьтгеш омбар салгьо,
Чигьрет эн кук фуьмуш нибу.
Те чумгьою хьэрзо гьисдгьо,
Дедей куке гье мигешдуь.

Нидануь гьич дуьл эн деде,
Е мэхьэлиш сокит бире,
Согъ гьуьмуьр, ю, лово хосде,
Огол зере ферзенд юре.

Э хуней кук у лампере,
Дегесунде хомуш мибу.
Когьозлегьой довгоире
Э ён лампе у михуну.

Эз гуниле офдонуьго,
Нивэхизуь, сер тик гирде.
Эри ватан жуне нуьгьо,
Гьич е вэхдиш нисе муьрде.

Чигьрет энугьеммишелуьг
Эй хэлгь Ватан ве эй деде.
Гьем гьуьзетлуь ве гьем буьзуьрг
Едигор ве гьэзиз мунде.

Э СЕР ГЪОВРЕЙ ДЕДЕ

Э сер гъоврей туь поисде,
Эй сес туь ме хъэсрет бире,
Шевиш-рузиш суьгъде деде,
Туьре эдем огол зере.

Эйчуь, дедей, туь зу муьрди
Э сал гъуьмуьр не расире.
Эйчуь гъечи езугъ гъишди,
Эйки гуюм ме дердмере.

Дерд ферзенде энжэгъ деде,
Дануьсдени вогу сохде.
Оморей эй не вогошде,
Балай туьре дердлуь гъишде.

ВЭХД ЖОВОНИ

6

Тегьер богъгьой эн васали,
Гьечу рачи вэхд жовони.
У гьисд васал зиндегуни
Ве биёвгьой эн инсони.

Бош туь жовон хосдей эн дуьл,
Рачи ди туь тегьер эн гуьл.
Ватан эз туь шори соху,
Имид э туь ёгьин бесдуь.

Рэхьгьой глумуьр лап омбари,
Угьо эйтуь очмиш бири.
Хубе рэхьэ дан туь вихде,
Э дузе рэхь ёгьин рафде.

Увэхд мофи мозол ве бэхд,
Рузгьош мибу эйтуь хушбэхд.
Мидани туь офде софо.
Ве тэгрифи э гьэд жофо.

МЕПОЙ

Гьер себэхь себэхьмунде,
Пушой мере эйчуь гирде?
Э чумгьой ме тиж медениш,
Нисоху угьо туьре гьимиш.

Ме эри туь дусд нибошум,
Муьгьбет дуьлеш ме никуьшуьм.
Муьгьбет гьер вэхд азад бири,
Э гужевоз нивегири.

Эй туь муьгьбет неде э дуьл,
Негьогь эйчуь бире билбул.
Э гужевоз бугьо гьисмет
Эри екиш ниёру бэхд.

Кулок — зуьгьбе бисдоруьтгеш,
Верф ве ворущ оморуйтгеш,
Глэтош муьгьбет сокит нибу.
Эри туьш у дэглэм нидуь.

Меёр мере туь лап визор,
Негьогь мепой э зир эн дор.
Хосдей дуьл ме гьисд э дури,
Э дуьл муьгьбет энү дери.

ДОР Э СЕР БИЛОГЪ

Чуьн гъэреул э сер билогъ поисдей,
Лугегьоре э чор тараф лов сохдей.
Савзе велггьо э гуш-гуши дебире,
Дирегьоре эри еки гуфдире.

Духдерун догъ э ён билогъ оморе,
Дуь эй еки дуьлгьошуре гуфдире.
У гофгьоре гьеммере туь шинире,
Дануьсдени пэхьни сохде сургьоре.

Соймишигьо э соей туь нуьшденуьт,
Дуьлгьошуре унжо серин сохденуьт.
Эй инсонгьо де у коргьо сур нисди,
Эйтуь угьо чендгъэдериш хьуьрмети.

Кошдегор туь, гьелбетки дануьсди,
Эри ники туьре инжо у кошди.
Кини у мерд туьре инжо кошдегор?
Е богъдори енебуге рэхьгирор.

Ки гьисдигеш никисохи у ёгъин,
Унегуьре ме не бире гьич гьемин.
Шоре мэгъни эри туь, дор, хунденуьм,
Кошдегоре эдей тэгъриф доренуьм.

РАЧЕ ЧИГЪРЕТ

Назуйшменде раче чигърет
Гъисд шори дуъл эн жовони.
Шевиш, рузиш гъисдуъм гузет,
Хосдеи ме энжэгъ туъни.

У сиегъе, раче чумгъо,
Венгесд э дуълме муьгъбете.
Сохди мере бенд угъо,
Мекуьш, гуьзел, туь гъисмете.

Мебисдоге пардуьш мере,
Зу э кин туь пар мизеруьм,
Шоре метлеб жовонире,
Эри туь ме мигуфдируьм.

Дуьп ме хомуш гъич вэхд нибу,
Тейте эз туь гоф вегирде.
Гъемишелуьг хьозури у,
Э туьревоз эри гешде.

Шевиш, рузиш мигирисуьм,
Эге туь «нэгл» гуфдириге.
Лап мозоллуь ме мибошум,
Э ме гъисмет бисдориге.

ДУРИМ ЭЗ ЕКИ

Туь офтои, ме менг нисдуьм,
Оммо гьердуь гьисдим бедбэхд.
Туь тэхьнои, меш е текуьм,
Зури-зури рафдени вэхд.

Шев гирошде бирени руз,
Соймишигьо бире сергъуз.
Чуьн офто ве менг шеви,
Нивохурим гьич эеки.

СЕВГИЛИ

Глэзоб глұьлом э дуьл дарафд,
Туь рафдеки, ой севгили.
Э чумгьой ме хов неварафд,
Туь рафдеки, ой севгили.

Дегиш бисдю эвир гьово,
Бивэхд пажигъуьзуьлгуьлгьо,
Э руй хори сер но угьо
Туь рафденки, ой севгили.

Туь себебсуьз уч бисдори,
Эй чумгьой ме лерзи хори,
Селт вир бисдо, дур рафд шори,
Туь рафденки, ой севгили.

Ранг эн руй ме вешенд зерди,
Эки гуюм и чуь дерди.
Товуш чумгьоймереш берди,
Туь рафденки, ой севгили.

Рузгьой глұьмуьр дегиш бисдо,
Жовоне сер э дерд офдо.
Сие муйгьо, сипи бисдо
Туь рафденки, ой севили.

БИЁ ЁР

Геймиш бирет э гуьлгьой васали доргьо,
Туь, ёр, ширини эз гьеммей энугьо.
Биё ёр, геймиш бире тегьер гуьлгьо,
Шевиш-рузиш э рэхь туь деруьт чумгьо.

Э ховиш чигьрет туь э пушоймени,
Бэхд мени туь, хэндей эн ловгьоймени.
Пейлей гловеш эз лэглэй ме минорум,
Зу эз шори туьре ме гьэл мигирдуьм.

Сие хол эруй туь ярашуьгь доре,
Эри гьер ярайме у офди чоре.
Эжигей туь екиш нидануь бире,
Биё ёр, метлеб дуьлме, воку дере.

Гьем эшгь мени, гьемиге эй дуьл шори,
Туьни хосдей дулме э руй эн хори.
Мегу, хосдегор туь эз хьол офдори,
Биё ёр, чум ме э рэхь туь дери.

ЭРИМЕ ОФИРЕ ОМОРЕЙ

Эз глэили э туь бендуьм,
Туьсуьз чуьтам гуьм хэндуьм,
Туьре эз ме хэбер нисди
Энжэгь дуьл ме э туь бенди.

Гъуьзуьлгуьлгьо селт бири лов,
Гьер тарафе сохди тов-тов.
Рачи энугуьлгьо туьни,
Дуьл эри туь хьэсротини.

Эз раче сес овоз буьлбуьл,
Хэбер бири ченд жире гуьл.
Дуьл э сине тоб нис доре,
Воисдени туьре дире.

Э туь ухшеш екиш нисди,
Эри ме туь келе бэхди.
Э кес гъисмет нигьлуьм бире,
Эри ме омореи офире.

ОШУГЪ БИРЕМ

Гуьле хуно очмиш бирей,
Ошугъ бирем э туь духдер!
Туьре дире, бирем ме шор,
Бэхд мени туь, ширине ёр!

Туьни мелхьэм эн гьер яра,
Дуьлмере туь месох пара.
Дур мевирих эз хосдегор,
Бэхд мени туь, ширине ёр!

Эри шевме туьни товуш,
Гьер гоф туь гьисд эри ме хуш.
Ширини туь тегьер онор,
Бэхд мени туь, ширине ёр!

Лап рачгьоюш ни беруь борж,
Эри руй туь, мегьил михьтож,
Биё сох мере дуьл шор,
Бэхд мени туь, ширине ёр!

СУЪМБУЪЛ

Э ранг эн суърх, зерде хьини,
Селигъэлуь э бенд дери.
Гьечу ве́ди бире суъмбуьл,
Буле мэхьсуьл, шори эн дуьл.

Чуьн бикегьо лой-лум доре,
Кими вэхд лос зими бире.
Е вэхдиге туь мивини,
Э сер дерьёгь шар гешдени.

Э эшгъэвоз кук, комбайнер,
Мэгни муьгьбет хунде эй ёр.
Комбайн энү, тегьер геми,
Дурундени мэхьсуьл гьони.

Диренге ме бул гендуьме,
Воисдени тэгриф дуьм ме:
Жофокешгьой дигьбонире,
Сэхьиб були, хушбэхдире.

О, ДОГЪИСТУ!

?

Тэгьер эн гъуш мескен зерейм э догъьо,
Чуьн эй чупон, хунеймунуьт ейлогъьо.
Мелхъэм сине гъисди эвир эн богъьо,
О, Догъисту, туьни глэзиз эри ме.

Пар зеруьмгеш э дургъо, тегьер гъуш,
Э лулейме мивогордум, бире хуш.
Эй ме хоши гъисдуьт доргъо ве сенгъ туьш,
О, Догъисту, туьни глэзиз эри ме.

Э чэнд зугъу мэглни хунде пир-жогъил,
Дусди ишу гъисди темиз-жовогъил.
Повгъой чешме эдет доре рач руьгъ-руьгъ,
О, Догъисту, туьни глэзиз эри ме.

Бегем мибу эз туь журо гъич бире,
Гьер куьнж туь эриме гъисди чуьн хуне,
Туь дорени эшгъ мэглнигъой шогъире,
О, Догъисту, туьни глэзиз эри ме.

МОЗОЛЛУЪЕ ГЪИСМЕТ

Немунди э ёр ме чуь вэхд бу,
Диреймгьо екире гьердуьйму.
Гіэйбе-гіэйб мигуьрди гьулмере,
Текелифиш мисохди чендборе.

Кими вэхд сохдеки туь гузет,
Э тегьер гьэреул эн серхьэд.
Гье гешде михунди туь мэгіни,
Гуш дошде поисдем меш пэхьни.

Егиле э хуьшде домунде,
Дес мере туь песде шувунде.
Туь бирден гуфдири шоре лов:
«И гъисмет сад салгьо мидуь тов».

...Омборе салгьошки giroшдет,
Э сифет жилгъэгьош офдорет.
Гене туь э тегьер пушоте,
Эриме дошдени муьгьбете.

П О Э М А

МОЗОЛ

Э глүзет 60 сали комсомол.

I

Нуувуьсденуьм ме дестоне
Эри Мозол — духдер тати,
Кумек бире эй хэлгъ хуьшде,
Гьинорменди у бирмунди.

Гуьзеле мегъ, э мегъ гьоми,
Емуьшдоргьо геймиш гьисди,
Онгурбогъгьо савзе мохбер,
Дуьл инсоне сохдембу шор.

Жофокеше фэхълей колхоз
Э хъвесевоз коре мисохд,
Эй вегирде буле бегьер,
Зиндегуни варав зезер.

Лап мозолменд бу жовонгьо.
Шоре мэгӀни хунде угьо,

Рафдембируът десде-десде,
Эз кучегьо эри гешде.

Э булутгьо пичи гьово,
Э дерд офдо гьемме хэлггьо.
Фашист, немецгьо-довгохоггьо,
Э сер Ватан гьов кенд омо.

Рафденуът жовонгьо э довго,
Жейле бисдо соймишгьо.
У рузгьо гьич эз ёр нирав,
Игидгьо э торих мерав.

Гъэдимие шегьер Дербенд
Кукгьой юре э женг фуърсо
Нисд бу гуфре беде дуьшмен,
Азад зигьуът гьеме хэлггьо.

Жофокешгьой шегьер Дербенд
Деш хъзвеслуй коре сохдуът,
Эй глэззигьо бире кумек,
Дуьшменгьоре зу бесгьун дуът.

Э гурунде беде рузгьо
Э пушо бу ко'мсомолгьо,
Расде шовго угьо доре,
Борж мибердуът э гьер жиге.

Э жергегьой комсомолгьо
Дебу духдер — нум ю Мозол.
Бебей энугь рафд э гьовхо
Э суьфдеи рузгьой довго.

Гье эз у руз тегьер жоборд,
Сер гирд жофо кеши Мозол.

У комсомол Ленини бу,
Э пушой эл шовголуь бу.

Медсестра э госпиталь,
Э яралуьгьо тегьер хэгьер,
Шев те себэхь не хисире,
Сохдембу у кумекире.

Некешуьтгу угьо зэхьмет,
Зу соф бире, буравт э женг.
Бигьил куьнд бу руз бесгъуни,
Дуьшмен Ватан нисд биреи.

II

Мозол эз кор вогошдеки,
Пушоре гирд дусд школеи,
Хунденбугьо э уревоз,
Э е школе эз зуревоз.

— Мозол, туьре эдем гешде,
Эй винире пушой рафде,
Эдем рафде ме э довго,
Кумек бире эй бебегьо,
Дуьшменгьоре эй нисд сохде,
Шолумире эй овурде.

Гоф Яшкере гьетте шинре,
Сифет Мозол зерди зере.
Дуьл ю варафд-фураморе
Гуфди, дусде у дуьл доре.

У мердини, э женг рафде,
Дуьшменгьоре эй нисд сохде.
Песде Яшке сер тик гирде,
Гуфди метлеб дуьл хуьшдере.

— Минет мени, дениш э ме,
Туьни вихде соймиши ме.

Гоф ди мере пушой рафде,
Э гьер рэхьгьо инсон рафде,
Эгер небуриге глов эз бендгьо,
Мирасуьт э мирод муьгьбетлуьгьо.

— Бура, рэхь ник, шор биёвош,—
Гуфди Мозол, дир не сохде,
— Бисдоримге гьисмет еки
Миёв эйму рузгьой ники.

— Бебейму гьисд э довгло,—
Мугу Яшке, минет сохде,
— Дедейму мунди тэхьно,
Э хунейму де кес неде,
Хосденуьм эз туь, мозол, дусд ме,
Гэре-бир сер кеш э дедейме.

— Яшке, дусд ме, бовор сох туь,
Тегьер ферзенд эй дедешму,
Ме мибошум, олхоин бош,
Бесгьун доре, зу вогошдош.

III

Чуьлдуймуьн сал, гьизгьин довгло.
Миоморут эшелонгьо,
Э Дербенд яралуьгьо
Лап пур бируьт госпитальгьо.

Мозол шевгьо нэхисире,
Невомунде кор сохдембу.
Бесдембу у ярагьоре,
Оммо эз дуьл гирисдембу.

Ээ же амо и бедигьо
Э сер келе ве жовонгьо.
У кор мисохд гуьм-гуьм сохде,
Эй сук сохде дорд яраре.

Е яралуь себэхьмунде
Огол зере глов хосдени,
Сер энуре тик вегирде,
Мозол глове декирдени.

Согъ сифет ю бу пичире
Э верфлуье сипре жоне,
Энжэгъ ловгьо веде бируьт,
Тегьер тешне глов фубердуьт.

Диеш дердлуь Мозол бисдо,
Дигълей эн глэрс эз чум офдо,
Генеш у дуьл хуьшдере до,
Эй яралуь кумек бисдо.

Хэйли рузгьо giroшдени,
У яралуь сер гирдени,
Евош-евош эй бире соф,
Дуьл эн Мозол бирени шор.

Яралуь чум вокурденге,
Э сифет Мозол сэхд дениши,
Эз зуревоз мигуиге
У Мозоле шинохдени.

Сер гирд э ёр эй овурде
Эже дири у Мозоле.

Бирден э ёр энү омо,
У гурунде беде гьовхо,

Келе женг giroшдигъо,
Дусд ю жуне норобугъо.

IV

Увэхди дуьшме гужлуй бу,
Гье шишире оморембу,
Сухундембу хунегъоре,
Пуч сохдембу инсонгъоре.

Эй Таганрог келе гъовхо,
Лап хунлую giroшдебу,
Ферзендгъой эн ченд миллетгъо,
Тегьер эн мерд женг бердембу.

Дусде хъовир эн Николай,
Нисон — ферзенд Догъистони,
Э е жерге гъовхо берди,
Дуь согъэ сал бирор бири.

Э Таганрог женг бу келе,
Беде яралуь Нисон бисдо,
Коле уре гъужогъ зере,
Зу ведеберд эз гъэд гъовхо.

Увэхд Нисон суьсд гъолок бу,
Эй гоф сохде муьгълет небу,
Э гъултугъ у десе доно,
Сирот вегирд э Коле до.

Энжэгъ дуь гоф увэхд гуфди;
«Шегьер Дербенд э Догъисту...»
Коле уре дуз вараси,
Шовго доре дусде, мугу:

«Олхоин бош, глэзизе дусд,
Согъ мундумге, ёгъин мирам,
Эз жун меш уре дуъруьсд,
Тегьер бебе ме мидорум».

Коле дусде гъовре сохде,
Э гъоврей эн бирори,
Дарафд э женг эй борж берде,
Гъэгър хун эн дусд э дуъл дери.

Нетерсире у эз глэжел,
Телеф мисохд дуьшменгъоре,
Э лап беде жигей эн женг,
Дешендембу у хуьшдере.

У руз угьо сэхд поисде,
Таганроге гъэлхэнд дошдуьт,
Энжэгъ буйругъ оморенге,
Песо угьо вогошденуьт.

Немцгьо гъеле гужлуь бируьт,
Те Кавказиш расиренуьт,
Оммо Коле у сироте
Э гъултугъ ю глэзиз дошде.

Глэре-глэре вегирдембу,
Тимор сохде, тирисдембу
Э ёр дусде у овурде,
Эй ю глэрсгьо рихундембу.

Э хоригъой догъгъой Кавказ,
Э беде женг дери е дес
Коле бисдо сэхд яралуь.
Эз хуьшде уре хэбер небу.

Э госпиталь, шегьер Дербенд,
У э хуьшде диromоре,
Вохурд э ю куьнде чигьрет,
Гье у туьтем огол зере,
Эз сестра пуьрсирени,
Мундиге согъ когъозгьой ю,
Зури овурде гьишдени,
Тигъэт вини сироте у.

Коле увэхд ёгъин дануьсд,
Нисон бебей эн Мозоли.
Дуьл ю бисдо диеш гурунд,
Эз чумгьош глэрс бисдо тигьи.

Оммо фикир, дерд дуьл юре,
Недануьсд очмиш сохде.
Воисд уре зу соф бире,
Гъэгр хун дусде ведешенде.

Маглуьмсуз вэхд пушо рафде,
Сер гирд Коле эй соф бире,
Глэре-глэре у вэхуьшде,
Минуьшд э сер эн пенжере.

Гьетте Мозол диromоре,
У мибисдо диеш гъэмлуй,
Э дуьл дегъо фикиргьоре,
Воисдембу очмиш соху.

Оммо гьичиш не гуфдире,
Мйгуфди у э дуьл хуьшде:
«Беге мибу и чумгьоре,
Рэхъм не берде, глэрслу сохде».

Не дануьсде бигьил зигъуй,
Чумгьо эз глэрс тар небошу,

Раче жейрон эн догъире,
Повуни эй гъэмлуь сохде.

Е руз Мозол э кор омо,
Гъэмлуь бируьт энү чумгьо,
Веди бу, ки уре дерд бу,
Сифет энү бу фикирлуь.

Коле пуьрси эзу зури,
Эйчуь гъечи у гъэмлуьни,
«Лелей Коле, ченде гуюм,
Ме э кифлет е тэхьноюм.

Э дуьл ме ченд дердгьо дери,
Одохлуй ме э довглои,
Вегирдем ди когъоз эз у,
Бири гуфре сэхд яралуь».

Эз чум ю глэрс тигьи бире,
Зиёд сохде Мозол гуфди:
«Дие бебеш нисди мере
Э женг довгло уш ки муьрди».

Инжо лерзи жендек Коле
Ве пуьрси у дир не сохде:

«Чуьтам муьрди эн туь бебе,
Эз же эхи туь дануьсде?»

«Омори когъоз пуч биреи,
Маглуьмсуьзи, гъовреш нисди»

Де тоб недо инжо Коле,
Вегирд эз гъултугь сироте.
Дениши у э сиротиш,
Э глэрсгьой чумгьой эн Мозолиш,

Эз чумгьой мерд тэхьле глэрсгьо,
Э инжиге тигьи бисдо.

До э духдер у сироте,
Ихдилот сохд гъозиере:

«Тегьер игид Нисон дусд ме,
Э гъэд гъовхо нори жуне
Э Таганрог гъовре бири,
У э гъоврей эн бирори.

Дуъл ди хуьшдере, духдерме,
Бигьил ебо соф бошум ме,
Мирам э женг дир не сохде,
Гъэгьре эри ведешенде.

Ме эз довгло мивогошдуьм,
Эй туь бебе ме мибошум,
Бесгъун доре вэхьшигьоре,
Мисохим селт нисд угьоре.

Одохлуйтуьш мивогошду
Диеш шорте рузгьо мибу».

Оммо Коле хэберсуьз бу,
Эй довгло глэмели небу.

Гьеммишелуьг беде яра,
Овурд эй ю шуькестире,
Духдиргьо дуъл дорембириуьт,
Суре э у нигуфдируьт.

Оммо пушой селт соф бире,
Даньсд Коле ёгьинире,
Инжо бисдо у фикирлуь,
Недануьсд у де чуь соху.

Минет мисохд э духдиргьо,
Э женг рафде биглуь угьо,
Мерг венгенуь э дуьшмегьо,
Гъэгр эн дуьле ведешенде.

Нэгл, не гьшдуьт уре рафде,
Гэмели небу эй женг сохде.
Нуьшдембу сер гъуз гирде,
Гэре не доре, гэм кешире.

Мозол уре гьечи дире,
Гуфдирени: «Лелей Коле,
Эйчуь гьечи фикирлуьнит,
Могъбул, сергъуз гье нуьшденит?»

Э ён Мозол у куьнд нуьшде,
Ихдилот сохд гъозиере,
Э и довго селт нисд бирет,
Эн Николай согъэ кифлет.

Э дуре дигь Украины,
Суьфде бомбгьо офдореки,
Темиз бири эз руй хори,
Уре екиш де не мунди.

Бебе ве дедей ю муьрдет,
Зен ве кукеш немцгьо куьшдет,
Гьони нисди уре кифлет,
Эже бурав, нисди муьгьбет.

Мозол тигъэт денишире,
Гуфди: «Месох фикир леле,
Пой туь инжо эй зигьисде,
Э жигей бебе эй ме бире».

Коле бегьем соф не бире,
Мозол уре берд э хуне,
Мидениши тигъэт э у,
Нигъишд уре фикирлуь бу.

Коле дуьл ю лап битоб бу,
Э кор рафде воисдембу,
Зури офде фенд эн коре,
Сер гирд жофо эй кешире.

Э колхоз у дарафдени,
Тегьер жоборд кор сохдени,
Жигей Нисон дусд хуьшдере,
Гирдени у желдлуь бире.

Э госпиталь кор омбар бу,
Мозол эз кор дир миомо,
Коле зуте оморембу,
Чой, хурекиш у мивено.

Чуьш эй сохде у хьозур бу,
Токи Мозол дердлуь небу,
Оммо Мозол гъэгри бире,
Нигъишд сохде кор хунере.

Е руз Коле эз кор омо,
Зен гъуншишу когъозе до,
Вегирденге когъозе у,
Шори юре гъэдер небу.

Зури хурек хьозур сохде,
Суьфрере у дешендени,
Э пушой гъопу у рач нуьшде,
Мозоле гузет сохдени,

Гьетте Мозол куьнд оmore,
Гуфдирени зурн Коле:
«Гьери вежегь е дес винуьм,
Шоре хэбер туьре мидуьм»

«Лелей Коле, гу зу бура,
Чуь хэбер туь миди мере».
«Гьевел вежегь, песде гуюм,
Мереш воисдени винуьм,
Чуьтаре туь вежесдеге,
Шоре хэбер оmoreнге».

Чумгьой Мозол глэрслуь бире,
Гуфди у: «Жон лелей Коле,
И ченд салгьо не вежесдем,
Тегьер юреш фурмуш сохдем...»

«Нэгл, духдер ме, туь межегьи
Эз шори Яшке соф биреи,
Одохлуйтуь селт соф бире,
Гене эдей гьовхо берде».

Дуьл эн Мозол лап шор бисдо,
Когьозе у ченд гиле хунд,
Белки гьисди уреш бахд ю,
Мивогошду одохлуй ю.

...Глазизе кукгьой Ватан,
Бесгун доруьт дуьшменгьоре,
Гьовхо берде тегьер аслан,
Овурденуьт азадире.

Э жергей эн жобордгьо,
Кук Дербенди Яшкеш дебу,
Э лулей эн гуьрге-вэхьшгьо,
Угьо суре доноребу.

Зу лов бисдо хэбер шори,
Э Дербендиш омо раси,
Э игидгьо эй вохурде,
Гьемме эдет хьозур бире.

Э у глэре бебе-духдер.
Гъэдерсуьз бире дуьлшор,
Коле ферзенд украини,
Мозол духдер эн татини.

Тегьер миглид хунегьоре,
У руз Мозол вараюнде,
Гъул э гъул бебе доно,
Э вокзол Дербенд фурамо.

Бируьт инжо согъэ жэглмет,
Ченд десдегьо зерегоргьо,
Геймиш бируьт тегьер хэлглэт,
Оморембу сес гьовогьо.

Мивежесдуьт гъуле гирде,
Гъэдер небу шори хэлгъэ,
Поезд э вокзол диromo,
Игидгьо э перрон фурамо.

Дуь-екире гъэл мигирдуьт,
Глэрсгьой шори мирихундуьт.
Яшке зури фураморе,
Офдени у ёр хуьшдере.

Гъэл гирд ёре эз дуьли у,
Сэхд моч сохде эз ловгьой ю,
У бу суьфдеи моч эн муьгьбет,
У бу васал зиндегуни,
Эз четини giroшде бэхд,
Лап ширин бу эй дуьл гьони.

Муьгьбетлуьгьо жейле бире,
Томоше сохд дуь-екире,
Мозол гирде дес Яшкере,
Шинох сохд у не Колере.

Гьерсе еки гьул доноре,
Варафденуьт э лой хуне.
Зури кура бисдо дусдгьо,
Хэгьер-бирор ве шинохгьо.

Э сер суьфрей келе ники,
Нуьшденуьт дусдгьо гьеммееки,
Пейлей шори декирденуьт,
Э согьи еки рач хурденуьт.

СЕРНОМЕ

СТИХИГЬО

Бовор сохденуым	5
Хогъ Ватане	6
Дусд	7
Мере хьэз оmore	8
Шей себэхьи	9
Ловой деде	10
Нисе муърде	12
Э сер гьоврей деде	13
Вэхд жовони	14
Мепой	15
Дор э сер билогъ	16
Раче чигьрет	18
Дурим эз еки	19
Севгили	20
Биё ёр	21
Эрime офире оmoreй	22
Ошугъ бирем	23
Суьмбуьл	24
О, догъистул	25
Мозоллuye гьисмет	26

ПОЭМА

Мозол	29
-----------------	----

Зоя Семендужева

У РОДНИКА

На татском языке

Редактор Б. Сафанов

Художник В. Логачев

Художествен. редактор М. Вегерчук

Техн. редактор В. Гаджиева

Корректор А. Семендучев

Сдано в набор 18.07.1979 г. Подписано в печать 07.09.1979 г. Форм. бум. 70×90¹/₂₂. Бумага типографская № 1. Гарнитура «Журнальная рубленая». Печать высокая. Усл. печ. л. 1,75. Уч.-изд. л. 1,2. С04263. Тираж 1000. Зак. № 338. Цена 15 к.

Дагестанское книжное издательство Управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров ДАССР. Махачкала, ул. Маркова, 55.

Типография им. С. М. Кирова Управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров ДАССР. Махачкала, ул. Маркова, 51.

Цена 15 коп.

МАХАЧКАЛА 1979

Зоя Семендуева

У РОДНИКА

На татском языке